

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

14 decembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun

a examinat admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de inculpat și reprezentantul părții vătămate, Cataraga Andrei, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 octombrie 2016, în cauza penală în privința lui

Botnari Ghenadie Valerii, născut la 31 mai 1986, originar și domiciliat în mun. Chișinău, str. Independenței, 24/2, ap. 28,

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță: 12.04.2016- 14.07.2016;

instanța de apel: 09.09.2016- 03.10.2016;

instanța de recurs: 15.11.2016 -14.12.2016.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Rîscani mun. Chișinău din 14 iulie 2016, cauza fiind examinată în baza art. 364/1 Cod de procedură penală, Botnari Ghenadie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 264 alin.(3) lit. b) Cod penal la 3 (trei) ani 4(patru) luni închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 2(doi) ani.

În conformitate cu art. 90 Cod penal s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probațiune 2(doi) ani.

Acțiunea civilă a succesorului părții vătămate Cataraga Andrei privind încasarea prejudiciului material și moral, s-a admis în principiu, lăsându-se spre examinare în ordinea procedurii civile.

2. Pentru a se pronunța cu sentința instanța de fond a reținut că, inculpatul Botnari Ghenadie a săvârșit încălcarea regulilor de securitate a circulației de către

persoana care conduce mijlocul de transport, încălcarea ce a cauzat din imprudență decesul unei persoane în următoarele circumstanțe:

La 06.01.2016, aproximativ la ora 01 și 05 min., treaz, cu permis de conducere în termen, conducând automobilul de modelul "Dacia Logan" cu n/î C RY 957, în mun. Chișinău, se deplasa pe str. Calea Orheiului din direcția străzii Iazului în direcția str. Tudor Vladimirescu. În timpul deplasării, ajungând în dreptul blocului locativ cu nr. 79 de pe strada Calea Orheiului, se deplasa cu viteză sporită, nu a manifestat prudență sporită la trafic și anume nu a ținut permanent seama de totalitatea factorilor ce caracterizează condițiile rutiere, prin ce a ignorat cerințele pct. 45 (1) și (2) a Regulamentului Circulației Rutiere care indică că, "conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de următorii factori; starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția, dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase, starea tehnică a vehiculului și particularitățile încărcăturii, condițiile rutiere, situația rutieră. Iar în cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să-l oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului precum și cerințele pct. 4¹ (1) lit.(a) al aceluiași regulament care prevede, că „limitele maxime de viteză a vehiculelor pentru drumurile publice sînt: a) în localități -50 km/h", la fel a încălcat și cerințele pct. 10 (1) lit. b) al Regulamentului Circulației Rutiere care prevede că; „persoana care conduce un vehicul trebuie să posede cunoștințe și să execute cerințele prezentului Regulament, precum și să posede dexteritatea necesară de a conduce în siguranță vehiculul pe drum" și ca urmare la apariția obstacolului pe carosabil și ca consecință a vitezei excesive a pierdut controlul asupra conducerii automobilului și ca rezultat cu partea frontală față stîngă a automobilului a comis tamponarea pietonului Cataraga Efim Sava, a.n. 02.02.1947, care se afla angajat în traversarea carosabilului de la stînga spre dreapta relativ deplasării mijlocului de transport.

În rezultatul accidentului rutier pietonului Cataraga Efim, potrivit raportului de expertiza medico-legală cu nr. IOD/177, i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de traumă cranio-cerebrală închisă, plagă contuză pe cap, hemoragii roș murdare în țesuturile moi pericraniene parietal stînga, hemoragii subarahnoidiene pe emisfera dreaptă, conținut hemoragie în ventriculii cerebrali cu focare de contuzie intracerebral. Hemoragii secundare în trunchiul cerebral. Traumă închisă a toracelui, echimoză pe hemitoracele drept, fracturi ale coastelor pe dreapta cu hemoragii roș murdare în țesuturile moi adiacente. Traumă închisă vertebro-medulară și bazinului, ruptura discului intervertebral Th11-Th12, echimoză pe șoldul drept, fracturi a ramurilor osului pubis și dehiscență sacro-iliacă pe dreapta cu hemoragii roș murdare în țesuturile moi adiacente. Fractură închisă a ulniei și a falangelui degetului 5 pe

dreapta cu hemoragii în țesuturile moi adiacente, leziuni care au legătură cauzală directă cu decesul, și în comun se califică ca vătămare corporală gravă.

Astfel, prin acțiunile sale, Botnari Ghenadie, a săvârșit încălcarea regulilor de securitate a circulației rutiere și de exploatare a unităților de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență decesul unei persoane, adică a comis infracțiunea prevăzută de alin. (3) lit. b) art. 264 Cod penal.

3. Nefiind de acord cu sentința în cauză apeluri au declarat:

3.1 procurorul care a solicitat casarea parțială a sentinței, în partea stabilirii pedepsei și cheltuielilor judiciare cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Botnari Ghenadie să fie recunoscut culpabil și condamnat pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 4 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe termen de 4 ani, încasarea cheltuielilor judiciare în sumă de 737 lei.

În motivarea apelului a invocat că:

- instanța de judecată la stabilirea pedepsei incorect a aplicat prevederile art. 90 Cod penal deoarece inculpatul Botnari Ghenadie a încălcat regulile de securitate a circulației, încălcare ce a cauzat din imprudență decesul unei persoane, iar de la comiterea accidentului soldat cu decesul pietonului, inculpatul pînă în prezent, nu a manifestat careva dorință de a repara succesoriului victimei prejudiciul material și moral;

- fiind efectuată expertiza medico-legală a părții vătămate Cataraga Sava, de către stat au fost suportate cheltuieli în sumă de 737 lei, suma care urma a fi încasată de la inculpat în beneficiul statului conform prevederilor art. 227 - 229 Cod de procedură penală, or instanța, contrar prevederilor art. art. 385 alin. (1) pct. 14), 397 pct. 5) Cod procedură penală, nu s-a expus asupra acestei chestiuni.

3.2. succesorul părții vătămate Cataraga Andrei care a solicitat casarea sentinței cu numirea unei pedepse mai aspre, cu privațiune de libertate și admiterea integrală a acțiunii civile de 28 643 lei prejudiciu material și 50 000 lei prejudiciu moral:

În motivarea recursului a invocat că:

- pe parcursul cercetării judecătorești inculpatul nu și-a cerut niciodată scuze și nu a binevoit să achite cheltuielile de tratament și funerarii;

- instanța dispunînd de toate bonurile ce atestă cuantumul prejudiciului material în sumă de 28643 lei a admis acțiunea în principiu. A dat acordul la examinarea

cauzei în procedură simplificată considerînd că vinovatul va recupera cheltuielile de tratament și funerarii, pe cînd acesta a neglijat aceste obligațiuni.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 octombrie 2016 au fost admise apelurile declarate, casată parțial sentința, în partea stabilirii pedepsei și laturii civile și pronunțată o nouă hotărîre în această parte, potrivit modului stabilit pentru prima instanță după cum urmează:

Lui Botnari Ghenadie Valerii recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.264 alin.(3) lit. b) Cod penal i s-a stabilit pedeapsa de 3 (trei) ani 4 (patru) luni închisoare cu executarea acesteia în penitenciar de tip deschis cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4(patru) ani.

Acțiunea civilă înaintată de Cataraga Andrei către Botnari Ghenadie Valerii privind încasarea prejudiciului material în mărime de 28 643 lei și prejudiciului moral în mărime de 50 000,0 lei s-a admis parțial, încasînd de la Botnari Ghenadie Valerii în beneficiul lui Cataraga Andrei prejudiciul material în mărime de 28043,0 lei, prejudiciul moral în mărime de 20 000,0 lei, cheltuielile de asistență juridică în mărime de 600,0 lei, în total 48643 (patruzeci și opt mii șase sute patruzeci și trei) lei, în rest pretențiile s-au respins ca nefondate.

Celelalte dispoziții ale sentinței s-au menținut fără modificări.

4.1. La adoptarea soluției instanța de apel a conchis că, la stabilirea măsurii și mărimii pedepsei în privința inculpatului Botnari Ghenadie, instanța de fond nu a luat în considerație în deplină măsură gravitatea infracțiunii săvîrșite de inculpat care face parte din categoria celor grave, de persoana acestuia care a comis accidentul fiind angajat în calitate de șofer la serviciu Taxi 14999 și care s-a soldat cu decesul unei persoane.

Astfel, instanța de apel ținînd cont de prevederile art.7, 61, 75-78 Cod penal, de gravitatea infracțiunii săvîrșite, de modul comiterii acesteia, de mijloacele folosite, de pericol creat pentru valoarea ocrotită, de natura și gravitatea rezultatului produs ori a altor consecințe ale infracțiunii, de motivul săvîrșirii și scopul urmărit, de conduita inculpatului după săvîrșirea infracțiunii și în cursul procesului penal, de nivelul de educație, vîrsta, starea de sănătate, situația familială și socială a acestuia, de prevederile alin.(8) al art.364¹ Cod de procedură penală a consideră că inculpatul urmează, în vederea corectării și reeducării, precum și ca măsură de pedeapsă, ai fi aplicată o pedeapsă reală cu închisoare în limita sancțiunii prevăzute de art.264 alin.(3) lit. b) Cod penal, iar circumstanțele invocate de către prima instanță nu îndreptățesc faptele comise de către inculpat și deci, nu pot genera aplicarea unei pedepse neechitabile, care nu-și va atinge scopul de corectare și reeducare a inculpatului, or aplicarea unor pedepse penale reale cu închisoare ar asigura

conștientizarea de către Botnari Ghenadie a celor comise cu adoptarea unor concluzii corecte ce țin comportamentul în societate.

Totodată instanța de fond la individualizarea pedepsei nu a ținut cont de faptul că după comiterea accidentului rutier de care se face vinovat inculpatul, victima Cataraga Efim a decedat, acesta nerecuperând cheltuielile de tratament și funerarii suportate de către succesorul părții vătămate Cataraga Andrei.

Cît ține de încasarea prejudiciului material și moral, instanța de apel a reținut argumentele invocate de către apelant, în acest sens fiind ca probe pertinente bonurile de plată prezentate în ședința instanței de fond prin care se atestă suma pe care a suportat-o succesorul părții vătămate pentru cheltuielile de tratament și funerarii al tatălui său în mărime de 28 043 lei și cheltuieli de asistență juridică în mărime de 600 lei. Prin urmare, instanța de fond incorect a admis în principiu acțiunea civilă.

Astfel, instanța de apel a reținut că cuantumul prejudiciului moral solicitat de succesorul părții vătămate în mărime de 50 000 lei este unul exagerat, deoarece infracțiunea a fost comisa din imprudență și în viziunea Colegiului suma de 20 000,0 lei constituie o satisfacție echitabilă pentru dreptul pretins a fi încălcat.

În ceea ce privește argumentul invocat de acuzatorul de stat privind încasarea de la inculpat a cheltuielilor judiciare în sumă de 737 lei suportate la constatare și expertizare a documentelor medicale, instanța de apel nu l-a reținut, menționând că potrivit art.227 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, cheltuieli judiciare sînt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal. Cheltuielile judiciare cuprind sumele: 1) plătite sau care urmează a fi plătite martorilor, părții vătămate, reprezentanților lor, experților, specialiștilor, interpreților, traducătorilor și asistenților procedurali; 2) cheltuite pentru păstrarea, transportarea și cercetarea corpurilor delictive; 3) care urmează a fi plătite pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat; 4) cheltuite pentru restituirea contravalorii obiectelor deteriorate sau nimicite în procesul de efectuare a expertizei sau de reconstituire a faptei; 5) cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală.

Mai mult, subsecvent instanța de apel a reținut prevederile art. 228 alin.(1) Cod de procedură penală, în modul prevăzut de legea procesuală penală, din sumele alocate de stat vor fi compensate următoarele cheltuieli judiciare suportate de către martori, partea vătămată, partea civilă, asistenții procedurali, interpreți, traducători, experți, specialiști, reprezentanții legali ai părții vătămate, ai părții civile: 1) cheltuielile făcute în legătură cu prezentarea la citare în organul de urmărire penală și în instanță; 2) cheltuielile de cazare; 3) salariul mediu pentru toată perioada de

participare în procesul penal; 4) cheltuielile de reparare, restabilire a obiectelor care au fost deteriorate în urma utilizării lor în cadrul acțiunilor procesuale la cererea organului de urmărire penală sau a instanței.

5. Împotriva deciziei recursuri ordinare au declarat:

5.1 reprezentantul părții vătămate, Cataraga Andrei, care indicând prevederile art.427 alin. (1) pct.6) Cod de procedură penală a solicitat casarea parțială a deciziei în latura civilă și pronunțarea unei noi hotărâri cu încasarea din contul lui Botnari Ghenadie în beneficiul său a sumelor de - 28 643 lei ca reparație a prejudiciului material, 50 000 lei repararea prejudiciului moral și 3000 (trei mii) lei cheltuieli pentru asistenta juridică conform bonului de plată serie WL nr.752185 din 3.08.2016.

În susținerea recursului a invocat că pînă în prezent inculpatul nu și-a cerut niciodată scuze de la el și nu a manifestat nici o atitudine pentru a repara benevol cheltuieli legate de tratare și procesiunile funerare. Consideră că repararea prejudiciului moral în valoare de 50000 lei pentru moartea din culpă solicitată este reală și Curtea de Apel trebuia s-o admită integral.

5.2 inculpatul Botnari Ghenadie, care indicând prevederile art.427 alin. (1) pct.6), 8) și 12) Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei în latura stabilirii pedepsei, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri de menținere a sentinței în această parte.

În motivarea recursului a invocat că:

- nu corespund adevărului declarațiile procurorului și succesoriului părții vătămate precum că el nu și-a cerut scuze și acesta nu a binevoit să achite cheltuielile de tratament, funerarii, prejudiciu material și moral din motiv că el, Botnari Ghenadie de mai multe ori a vorbit cu domnul Cataraga Andrei (succesorul părții vătămate), și-a cerut scuze, a propus bani pentru prejudiciu, tratament, funerarii dar Cataraga Andrei a refuzat menționînd că toate acestea se vor hotărî după sentința de condamnare;

- a fost de acord la examinarea cauzei în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, a comis infracțiunea din imprudență, nu are antecedente penale, este angajat în serviciu, căsătorit, are un copil minor la întreținerea sa, se caracterizează pozitiv de la locul de muncă.

6. Referință pe marginea recursurilor a depus procurorul invocînd că, instanța de apel a constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind aplicarea pedepsei inculpatului în strictă conformitate cu prevederile art.61, 75 Cod penal și art.364/1 alin. (8) Cod de procedură penală, iar solicitarea succesoriului victimei referitor la încasarea cheltuielilor de asistență juridică în suma de 3000 lei nu rezultă din acțiunea civilă și nici din cererea de apel, cît privește încasarea

prejudiciul moral în sumă de 20 000 lei din contul inculpatului nu constituie o satisfacție echitabilă, de aceea consideră că lipsesc temeiuri de casare a deciziei în partea stabilirii pedepsei inculpatului și în partea neîncasării din contul inculpatului în beneficiul succesorului victimei a sumei de 3000 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată și în această parte solicită inadmisibilitatea recursurilor declarate.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal decide inadmisibilitatea acestora din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel.

Erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărîrea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Referitor la recursul declarat de către inculpat, Colegiul evidențiază că inculpatul invocă drept temei de casarea deciziei pct. 6), 8) și 12) alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală, însă se referă la erorile de drept sub aspectul aplicării pedepsei contrar prevederilor legale, temei prevăzut la pct. 10) alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală.

Prin urmare, instanța de apel se va expune la temeiul prevăzut la pct. 10) alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală.

Colegiul penal menționează, că acest temei pentru recurs, nu persistă în cauza dată, deoarece la stabilirea pedepsei inculpatului s-a ținut cont în măsură deplină de principiile generale de individualizare a pedepsei, de gravitatea infracțiunii săvârșite, de personalitatea inculpatului, de circumstanțele atenuante, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării acestuia, astfel fiind respectate dispozițiile art. art. 61, 75-78 Cod penal și art. 364/1 alin.(8) Cod de procedură penală, stabilindu-i-se o pedeapsă echitabilă pentru fapta comisă.

În ce privește argumentele inculpatului cu privire la menținerea sentinței referitor la aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, Colegiul penal le consideră neîntemeiate, deoarece analizînd decizia atacată, se constată că instanța de apel și-a motivat soluția sa în ce privește stabilirea categoriei și măsurii de pedeapsă în privința inculpatului, concluzionînd că nu este rezonabil de aplicat prevederile art. 90 Cod penal și de suspendat condiționat executarea pedepsei cu închisoare inculpatului.

Subsidiar, Colegiul penal relevă că, textul art. 90 alin. (1) Cod penal, prin

sintagma „*poate*”, oferă posibilitatea și nu obligația instanței de judecată de a aplica prevederile acestei norme. Acest fapt rezultă și din prevederile legale, care stipulează că: „ *Dacă... instanța de judecată, ținând cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, va ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită, poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei...indicînd numai decît în hotărîre motivele...*”.

Astfel, din examinarea condițiilor în care poate fi acordată suspendarea executării pedepsei, rezultă că aceasta nu este un drept al inculpatului, ci o facultate, pe care instanța de judecată este liberă să aprecieze dacă este sau nu cazul să o acorde.

Instanța de judecată este singură în măsură să înfăptuiască nemijlocit opera de individualizare a pedepsei pentru infractorul care a comis infracțiunea, avînd deplina libertate de acțiune în vederea realizării acestei operațiuni, ținînd seama de regulile și principiile prevăzute de Codul penal la stabilirea felului, duratei și a cuantumului pedepsei în cadrul procesului de individualizare a acesteia.

La acest capitol Colegiul reține că, instanța de apel și-a motivat soluția privind inoportunitatea aplicării unei pedepse mai blînde inculpatului, aceasta a format obiect de discuție la judecarea cauzei în apel și decizia în totul corespunde prevederilor art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, soluție invocată la **p.4.1** din prezenta decizie, pe care instanța de recurs și-o însușește pe deplin și a cărei reluare nu se mai impune.

Referitor la recursul succesului părții vătămate, Colegiul reiterează că, recurentul este de-acord cu încadrarea juridică a acțiunilor și cu pedeapsa aplicată inculpatului, însă își invocă dezacordul cu aprecierea probelor care au dus la admiterea parțială a acțiunii civile în partea încasării prejudiciului moral și a cheltuielilor pentru asistență juridică.

În această ordine de idei, Colegiul reiterează că conform art. 1422 alin.(1) și (2) Cod civil, *în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.*

Totodată, potrivit art. 1423 Cod civil, *mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată și caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.*

Prin urmare, Colegiul reține că, conform acțiunii civile succesul părții vătămate solicită încasarea prejudiciului moral în sumă de 50 000 lei, însă aceasta

este o sumă exagerată și nejustificată, or, conform art. 41 CEDO cererea cu privire la încasarea prejudiciului moral nu trebuie să fie exorbitantă și să nu tindă la o îmbogățire fără temeii, cu atât mai mult că condamnarea inculpatului aduce în sine o satisfacție pentru partea vătămată.

Astfel, instanța consideră că rejudecând cauza, instanța de apel corect a admis apelul părții vătămate, argumentat expunându-se și în partea ce ține de recuperarea prejudiciului moral în beneficiul acesteia în sumă de 20 000 lei, ce se apreciază ca fiind în deplină concordanță cu principiul răspunderii civile delictuale care impune reparația integrală, reală și efectivă a daunelor morale cu luarea în considerare a urmărilor faptei, a naturii și duratei acestora, având în vedere și exigențele art. 3 din Protocolul nr. 7 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertarilor Fundamentale.

Cît privește încasarea cheltuielilor pentru asistenta juridică în sumă de 3000 lei, Colegiul menționează că încasarea acestei sume nu a fost invocată în acțiunea civilă și nici în cererea de apel, or o asemenea despăgubire recurentul o poate solicita în ordinea civilă.

În consecință, reieșind din cele expuse, rezultă că lipsesc temeiuri de drept de casare a deciziei recurate și, prin urmare, se impune soluția inadmisibilității recursurilor înaintate în prezenta cauză, ca fiind vădit neîntemeiate.

8. În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (1) și alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

D E C I D E:

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de inculpat și reprezentantul părții vătămate, Cataraga Andrei, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 octombrie 2016, în cauza penală în privința lui *Botnari Ghenadie*, ca fiind vădit neîntemeiate.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 13 ianuarie 2017.

Președinte:

Nicolae Gordilă

Judecători:

Liliana Catan

Ion Guzun